

ПРОЄКТ «ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПРОСТІР ЯК ОРІЄНТИР РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ В УКРАЇНІ: ІНФОРМАЦІЙНИЙ ХАБ ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ»

<https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5148>

ТОПУЗОВ Олег Михайлович

доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, віцепрезидент Національної академії педагогічних наук України, директор Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна

Олена Ігорівна ЛОКШИНА

доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, завідувач відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна

ДЖУРИЛО Аліна Петрівна

кандидат педагогічних наук, доцент, старший дослідник, старший науковий співробітник відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна

Оксана Михайлівна ШПАРИК

кандидат педагогічних наук, старший дослідник, старший науковий співробітник відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна

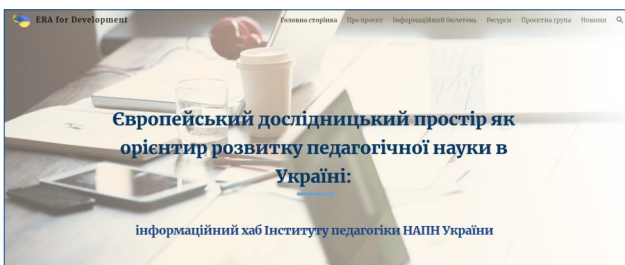

Анотація. Репрезентовано мету й результати роботи проекту «Європейський дослідницький простір як орієнтир розвитку педагогічної науки в Україні: інформаційний хаб Інституту педагогіки НАПН України». Проект покликаний сприяти синхронізації стандартів педагогічної науки в Україні зі стандартами, за якими працюють в країнах ЄС, та подальшій європейській інтеграції української педагогіки у Європейський дослідницький простір. Акцентовано, що важливим складником проекту є створення та публікація інформаційних бюлетенів, присвячених історії та реаліям Європейського дослідницького простору. Поінформовано про ключові тези з інформаційних бюлетенів, зокрема розкрито поступ, досягнення, інвестиційну мету та цілі Європейського дослідницького простору; пріоритети сучасної концепції Європейського дослідницького простору, а також Лісабонської стратегії розвитку (2000) та стратегії «Європа 2020» (2010), під час реалізації яких його було створено та оновлено. Представлено нове бачення, основну ідею, бюджет та структуру програми «Горизонт Європа» — найбільшу науково-дослідну програму ЄС, у рамках якої реалізується Європейський дослідницький простір.

Ключові слова: Європейський дослідницький простір; наука в ЄС; Інститут педагогіки НАПН України; проект; інформаційний хаб; інформаційні бюлетені.

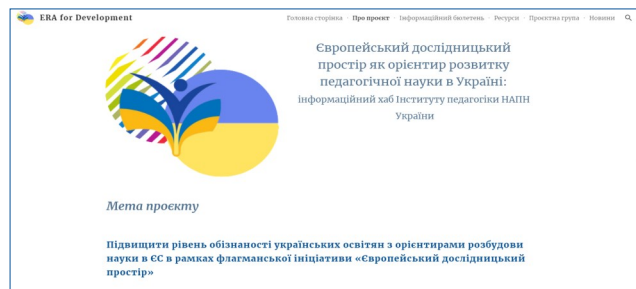
Підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС (Верховна Рада України, 2014) та отримання Україною статусу кандидата в члени ЄС (Кабінет Міністрів України, 2022) передбачає виконання Копенгагенських критеріїв, що охоплюють спільні права й зобов'язання, обов'язкові до виконання усіма країнами ЄС. У галузі науки та досліджень (Розділ 25 Процедури приєднання) передбачено ефективну участь країни-кандидата в рамкових програмах ЄС у галузі науки (Chapters of the acquis, 2012). У цих умовах надзвичайно важливо, щоб країна-кандидат нарощувала необхідні дослідницькі та технологічні спроможності, включно з підготовкою висококваліфікованого персоналу.

Проект «Європейський дослідницький простір як орієнтир розвитку педагогічної науки в Україні: інформаційний хаб Інституту педагогіки НАПН України», розпочатий у грудні 2022 р., є внеском у синхронізацію стандартів педагогічної науки в Україні зі стандартами, які працюють в країнах ЄС та подальшу європейську інтеграцію української педагогіки у європейський дослідницький простір. Проект Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України став одним із десяти переможців конкурсу проектів Української асоціації дослідників освіти (УАДО).

Команда проекту — **Олег Топузов**, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, віцепрезидент НАПН України, директор Інституту педагогіки НАПН України; **Олена Локшина**, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, заві-

дувач відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України, та працівники відділу порівняльної педагогіки **Аліна Джурило**, кандидат педагогічних наук, доцент, старший дослідник, **Оксана Шпарик**, кандидат педагогічних наук, старший дослідник, **Ірина Мельник**, старший лаборант.

У рамках проекту створено онлайн-платформу «Європейський дослідницький простір як орієнтир розвитку педагогічної науки в Україні» для розміщення корисних для науковців та освітян ресурсів. Через платформу заплановано інформування громадськості про науково-практичні масові заходи та результати роботи проектною групою. Важливим складником проекту є підготовка інформаційних бюлетенів щодо інноваційних аспектів функціонування Європейського дослідницького простору (ЄДП).

Інформаційний бюлетень № 1 (грудень, 2022 р.) «Європейський дослідницький простір як орієнтир розвитку педагогічної науки в Україні: інформаційний хаб Інституту педагогіки НАПН України» присвячено презентації проекту. Зокрема, представлено цілі проекту:

- створити віртуальний хаб для інформування освітян з метою, завданнями, напрямками діяльності та досягненнями ЄДП;
- створити мережу педагогів-дослідників в Україні для поширення інформації про ЄДП;
- створити спільноту практик для горизонтальної взаємодії з метою європеїзації української педагогічної науки.

Проєкт адресовано педагогам-дослідникам, викладачам закладів вищої освіти, аспірантам і докторантам, учителям.

Інформаційний бюлетень № 2 (січень, 2023 р.) «Європейський дослідницький простір та Україна: виклики і перспективи інтеграції» присвячено ознайомленню читачів з реалією ЄДП.

ЄДП як систему науково-дослідних програм інтеграції наукових ресурсів в ЄС було ініційовано в 2000 р., а процес його оновлення розпочався у 2018 р.

Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (2015) ЄДП визначено як систему програм та політичних інструментів, що об'єднує інституційне середовище досліджень і розробок держав — учасниць ЄС та асоційованих членів з метою розвитку міжнародного науково-технічного співробітництва, вільного трансферу знань, мобільності дослідників (Закон України, 2015).

ЄС позиціонує Європейський дослідницький простір (European Research Area, ERA) як простір, у якому вільно циркулюють дослідники, наукові знання і технології (EUR-lex, 2016).

ЄДП є частиною більш розвиненої Європейської зони знань, у якій головними виступають дослідження, освіта й інновації, а також частиною розширеної Лісабонської стратегії розвитку, яка об'єднує ці три галузі у «науковий трикутник».

Найкращим засобом розвитку ЄДП є обмін стратегіями на національному і регіональному рівнях. Ключовим моментом є те, що зацікавлені країни і регіони обмінюються досвідом, отримують практичні знання, а також створюють взаємозв'язок між стратегіями, для забезпечення соціальної безпеки дослідників, додаткових стимуляцій приватних досліджень та інновацій, наукової співпраці з третіми країнами тощо. Це допомагає країнам бути разом більш ефективними, чітко узгоджуючи їх дослідницьку політику та програми.

Вільний обіг дослідників і знань дає змогу:

- краще організовувати транскордонне співробітництво;
- формувати критичну дослідницьку масу;
- бути конкурентоспроможними в межах всього континенту.

Інформаційний бюлетень № 3 (лютий, 2023 р.) «Історія розбудови Європейського дослідницького простору» розкриває поступ ЄДП. Інформовано, що ідею та поняття спільного наукового простору запропонував у перших роках європейської інтеграції Ральф Дарендорф — відомий соціолог, політолог та економіст. Серед його досліджень визначне місце посідала теорія соціальних конфліктів, зокрема питання інтеграції в сучасних суспільствах (Chou, Meng-Hsuan, 2014).

На початку 1970-х років проблема усунення бар'єрів на шляху вільного руху товарів, капіталу, послуг, робочої сили та знань була центральною як у національних, так і наднаціональних дебатах. На той час активно обговорювалося питання, чи варто започатковувати пан'європейську співпрацю та спільну політику у сфері, яка традиційно стосувалася національного функціоналу. Обіймаючи посаду єврокомісара з питань досліджень з 1970 р., Ральф Дарендорф розробив бачення європейського простору знань, який виходить за межі національних кордонів. В основі ідеї лежала підтримка найкращих талантів у розвитку кар'єри дослідників, спонукання промисловості до більших інвестицій у європейські дослідження, посилення сталого розвитку, створення ідеального балансу між співробітництвом та конкуренцією. У 1973 р. він представив робочу програму європейської співпраці в галузі науки, досліджень та освіти.

У березні 2000 р. Європейська Рада в Лісабоні оприлюднила Лісабонську стратегію розвитку, спрямовану на підвищення глобальної конкурентоспроможності ЄС, де для ЄС було визначено завдання стати найбільш конкурентоспроможною та динамічною економікою у світі, що базу-

ється на знаннях. У рамках цієї стратегії для вирішення проблем фрагментації системи досліджень та інновацій ЄС було проголошено про офіційне запровадження ЄДП — ініціативи, метою якої стало об'єднання наукового й технологічного потенціалу в ЄС та формулювання спільної стратегії європейської дослідницької політики. Було окреслено головну мету: зона вільного руху знань, дослідників і технологій; структурування та координація національної науково-дослідної політики й діяльності; розроблення спільної європейської дослідницької політики; конкурентоспроможність європейських досліджень та запобігання у відставанні від США, Японії та інших країн.

У квітні 2007 р. Янез Поточник, тодішній єврокомісар з питань науки та досліджень, продовжив просувати ідею розвитку й популяризації єдиного європейського дослідницького простору. Він зазначав, що створення європейського суспільства знань та розвиток інформаційного суспільства для сталого процвітання у майбутньому настільки ж важливі, як була важливою торгівля сталю та вугіллям для відбудови Європи після Другої світової війни в минулому. Він також наголошував, що рушійною силою економіки Європи має стати «вільний рух знань» — обмін знаннями через мобільність руху працівників, дослідників та студентів. Щоб сприяти цьому зростанню, Європа повинна продовжувати інвестувати в дослідження та розробки шляхом розвитку ЄДП.

У березні 2008 р. Європейська Рада підтримала таку концепцію і доручила Раді Міністрів та Європейській Комісії спільно планувати пропози-

ції щодо реалізації вільного руху знань. Набуття чинності Лісабонської угоди розширило договірну базу для будівництва ЄДП. Стаття 179 зобов'язала ЄС і його країни-члени «зміцнити свої наукові й технологічні засади шляхом досягнення європейської дослідницької зони, у якій дослідники, наукові знання і технології вільно циркулюють». Реалізацію було закріплено в первинному законодавстві (Kobie, 2007).

Стратегія «Європи 2020», наступниця Лісабонської стратегії конкурентоспроможності та зростання, прийнята у 2010 р., проголошувала, що становлення ЄДП планується до 2014 р.

У 2012 р. було визначено шість пріоритетів для спільної дослідницької політики ЄС і ЄДП:

- підвищення ефективності національних дослідницьких систем;
- збільшення транснаціональної співпраці та конкурентоспроможності;
- відкритий ринок праці для дослідників;
- гендерна рівність та гендерний мейнстрім у дослідженнях;
- оптимальна циркуляція, доступ і передавання наукових знань;
- міжнародна співпраця (European Commission, 2012).

Упровадження цих пріоритетів було зафіксовано у звітах про прогрес розвитку ЄДП (Salm & Zandstra, 2016; European Commission, 2017). Звіт за 2018 р. засвідчив уповільнення впровадження (European Commission, 2018), тож у 2018 р. Рада ЄС та Європейська Комісія ініціювали процес оновлення ЄДП та його узгодження з новими вимогами часу:

- цифровою трансформацією;
- трансляцією результатів науково-дослідницької діяльності в економіці: політика науково-дослідницької діяльності має бути спрямована на підвищення стійкості та конкурентоспроможності європейських економік; забезпечення конкурентного технологічного лідерства Європи;
- принципом наукової досконалості, який означає, що найкращі дослідники з найкращими ідеями отримують фінансування, залишається наріжним каменем для всіх інвестицій в рамках ERA.

Оновлений ЄДП також став відповіддю на нові виклики, як-от пандемія COVID-19 чи досягнення переходу на зелені та цифрові технології. Новий ЄДП покликаний:

- визначати пріоритетність інвестицій і реформ у сфері досліджень та інновацій;
- підвищувати охоплення ринку;

Інформаційний бюлетень №3
Лютий, 2023
Інститут педагогіки НАПН України

ІСТОРІЯ РОЗБУДОВИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСЛІДНИЦЬКОГО ПРОСТОРУ

Ідея та поняття спільного наукового простору була запропонована з перших років європейської інтеграції і належить лорду Ральфу Дарендорфу (Ralf Dahrendorf) — відомому німецько-британському соціологу, політологу і економісту, серед досліджень якого визначне місце посідає теорія соціальних конфліктів, зокрема питання інтеграції в сучасних суспільствах[1].

На початку 1970-х рр. проблема усунення бар'єрів на шляху вільного руху товарів, капіталу, послуг, робочої сили та знань була центральною як серед національних, так і серед наднаціональних дебатів. На той час активно обговорювалося питання чи варто започатковувати пан'європейську співпрацю та спільну політику у сфері, яка традиційно стосувалася національного функціоналу.

Інформаційний бюлетень №3
Лютий, 2023

- посилювати мобільність дослідників та вільний потік знань і технологій;

- покращувати доступ до передового досвіду.

Наприкінці 2021 р. Рада Європейського Союзу ухвалила Пакт про дослідження та інновації, який визначає спільні цінності та принципи досліджень та інновацій у Європі, такі як свобода наукових досліджень і вільний рух дослідників і знань. Він окреслює 16 спільних пріоритетних сфер для спільних дій, починаючи від сприяння відкритій науки для швидшого обміну знаннями та даними, до зміцнення наукового лідерства та досконалості ЄС із залученням усіх європейських регіонів і громадян (European Commission, 2022).

Варто підкреслити, що першу із серії спільних рамкових програм ЄС (EU Framework Programs, FP) для підтримки та сприяння дослідженням у ЄДП було погоджено, починаючи з 1983 р. Бюджет першої програми становив 3,8 млрд євро, «Горизонт 2020» мав бюджет 77 млрд євро, тоді як поточна програма під назвою «Горизонт Європа» має бюджет вже 100 млрд євро і є найбільшою у світі програмою фінансування досліджень. Учасники з країн-членів ЄС та асоційованих країн автоматично фінансуються, коли пропозиція спільного дослідницького та інноваційного проекту виграє конкурс на отримання грантів і визнається прийнятною для фінансування.

Інформаційний бюлетень № 4 (березень, 2023 р.) *«Інвестиції в майбутнє Європи: розбудова спільного науково-технологічного простору ЄС»* презентує статистичні дані щодо інвестицій ЄС у дослідження та розробки, а також досягнення ЄДП, його інвестиційну мету та цілі.

Досягнення ЄДП. Успіхи ЄДП, які вдалося досягти на сьогоднішній день:

- країни ЄС можуть вирішувати проблеми разом;
- спільне планування та розвиток дослідницької інфраструктури;
- більш ефективні національні дослідницькі системи;
- відкрита циркуляція науки і знань;
- мобільність і відкриті ринки праці для дослідників по всьому ЄС;
- ініціативи з просування гендерної рівності;
- посилення міжнародного співробітництва.

Цілями нового Європейського дослідницького простору стало наступне:

- більше інвестицій у дослідження та інновації для «зеленого» та цифрового майбутнього;
- виведення результатів досліджень та інновацій на ринки;

- кращий доступ до інфраструктури та засобів для дослідників;

- сприяння мобільності дослідників, навичкам і можливостям розвитку кар'єри;

- підтримка відкритої науки та кращого обміну знаннями;

- сприяння гендерній рівності (48 % випускників докторських програм в ЄС становлять жінки, проте це лише близько 1/3 усіх дослідників ЄС і лише 1/5 дослідників у бізнес-секторі);

- більш активне залучення громадян, дослідницьких та інноваційних організацій;

- інвестиційна мета: 3 % ВВП ЄС на дослідження та розробки.

Подальший розвиток ЄДП вбачається як передумова для посилення наукової діяльності Європи в довгостроковій перспективі та розширення її інноваційного потенціалу.

Інформаційний бюлетень № 5 (квітень, 2023 р.) *«Інноваційні стратегії євроспільноти: від Лісабонської стратегії до стратегії «Європа 2020»* розкриває пріоритети сучасної концепції ЄДП, а також Лісабонської стратегії розвитку (2000) та стратегії «Європа 2020» (2010), під час реалізації яких було започатковано та оновлено ЄДП.

Сучасна концепція ЄДП складається із семи спільно визначених Європейською Комісією пріоритетів:

- збільшення інвестицій у сфері «зеленого» та цифрового майбутнього;
- покращення дослідницької інфраструктури та засобів для науковців;
- сприяння мобільності та можливостям кар'єрного росту;
- підтримка відкритої науки та обміну знаннями;
- гендерна рівність;
- посилення залучення громадян, дослідницьких та інноваційних організацій.

ЄДП було створено в процесі реалізації Лісабонської стратегії розвитку, прийнятої в 2000 р. Лісабонська стратегія стала планом дій щодо розвитку економіки ЄС на період до 2010 р. Її метою

було перетворення ЄС на найбільш конкурентоспроможну й динамічну економіку, засновану на знаннях, здатну до сталого економічного зростання зі збільшенням кількості та поліпшенням якості трудового потенціалу, а також з посиленням соціальної згуртованості.

Основними векторами нової стратегії стали:

- підтримка знань та інновацій у Європі;
- реформа політики державної допомоги;
- вдосконалення та спрощення регуляторного середовища, у якому працює бізнес, та завершення формування внутрішнього ринку послуг;
- усунення перешкод для вільного пересування у сферах транспорту, праці та освіти;
- розроблення спільного підходу до економічної міграції;
- підтримка зусиль, спрямованих на подолання соціальних наслідків економічної реструктуризації.

Через п'ять років від початку реалізації Лісабонської стратегії дослідницька група ЄС здійснила аналіз її поточного прогресу та зробила висновки про його непереконливість. Також було розпочато процес реформування, у рамках якого всі цілі потрібно було переглядати кожні три роки, а за неуспішними пунктами — надавати допомогу. На практиці країнам-членам ЄС не вдалося повною мірою досягти задекларованих цілей. Основна причина — це необов'язковість її виконання на національному рівні.

У березні 2010 р. на Європейському саміті було представлено наступницю Лісабонської стратегії — нову Стратегію «Європа 2020» (Europe 2020). У ній було визначено п'ять головних цілей, які ЄС мав досягти для стимулювання зростання економіки та зайнятості:

- підвищити рівень зайнятості населення у віці 20-64 рр.;
- досягти цільового показника інвестування 3 % ВВП у науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, зокрема, шляхом покращення умов для інвестицій приватного сектору, а також розробити новий індикатор для відстеження інновацій;
- цілі 20-20-20, а саме: скоротити викиди парникових газів на 20-30 %, збільшити частку відновлюваних джерел енергії у кінцевому енергоспоживанні до 20 %, досягти підвищення енергоефективності на 20 %);
- зменшити частку тих, хто рано залишає школу, до 10 % з 15 %, збільшити частку населення у віці 30-34 з вищою освітою з 31 до 40 %;

- зменшити кількість європейців, які живуть за національною межею бідності, на 25 %, що дало би змогу вивести з бідності 20 млн людей.

Порівняльний аналіз Лісабонської стратегії і Стратегії «Європа 2020» свідчить про спадкоємність стратегічних цільових орієнтирів та стійку орієнтацію на інноваційні фактори як основу конкурентоспроможності ЄС. Порівнюючи стратегічну мету обох програм, варто зазначити, що спочатку це було створення найбільш динамічної та конкурентоспроможної економіки в світі, заснованої на знаннях і здатної до сталого зростання через підвищення зайнятості, соціальної згуртованості та збереження навколишнього середовища. Утім, у процесі реалізації Лісабонської стратегії фокус змістився на економічне зростання та зайнятість, а мету Стратегії «Європа 2020» було переглянуто з акцентом на забезпечення економічного зростання, заснованого на засадах розумності, сталості та інклюзивності.

Окрім цього, «Європа 2020» уже не обмежувалася виключно країнами-членами ЄС. Глобалізаційні виклики підштовхнули європейських політиків розширити географію Стратегії так, щоб вона служила гарним орієнтиром для держав-кандидатів і сусідів ЄС, зокрема і для України, для вибудовування власної політики, ґрунтуючись на запропонованих Європою цілях і завданнях.

Досвід реалізації обох стратегій переконливо свідчить про те, що їх успіх залежить від політичної волі та узгодженості дій не лише інститутів ЄС, але й національної влади. А наскрізною метою лишається створення нової економіки, базованої на знаннях. Ще більшого відображення це набуло у наступній програмі ЄС — «Горизонт Європа» (2021-2027 рр.).

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ №5 Квітень, 2023
Інститут педагогіки НАПН України

Інноваційні стратегії євроспільноти:
від Лісабонської стратегії до стратегії "Європа 2020"

Європейський дослідницький простір – це спільний майданчик країн-членів ЄС та асоційованих країн, побудований для формування консолідованої політики у сфері досліджень та інновацій і забезпечення вільного руху дослідників та знань.

Інформаційний бюлетень №5
Квітень, 2023

Європейський дослідницький простір було створено в процесі реалізації Лісабонської стратегії розвитку (*the Lisbon Strategy*), яку було прийнято в 2000 році.

Інформаційний бюлетень № 6 (травень, 2023 р.) «Горизонт Європа: інвестиції у формування майбутнього» (I частина) відображає нове бачення, основну ідею, бюджет та структуру програми «Горизонт Європа» (2021-2027 рр.) — запланованої семирічної науково-дослідної програми ЄС, яка замінила програму «Горизонт 2020» (рамкову програму ЄС з фінансування науки та інновацій, розраховану на 2014-2020 рр.).

Нове бачення програми «Горизонт Європа»:

- стале, справедливе та квітуче майбутнє для людей і планети на основі європейських цінностей;
- боротьба зі зміною клімату;
- допомога в досягненні Цілей сталого розвитку;
- підвищення конкурентоспроможності, зростання та посилення економіки країн ЄС.

Основна ідея програми — «Наші знання та навички — це наші головні ресурси». Країни ЄС — це 7 % населення світу, 20 % світових досліджень і розробок, 1/3 усіх якісних наукових публікацій (European Commission, 2021).

Бюджет програми «Горизонт Європа» складає майже 100 млрд євро. Слід підкреслити, що першу із серії спільних рамкових програм ЄС (EU Framework Programs, FP) для підтримки та сприяння дослідженням у ЄДП було погоджено починаючи з 1983 р. Бюджет першої програми становив 3,8 млрд євро, «Горизонт 2020» мав бюджет 77 млрд євро, тоді як поточна програма під назвою «Горизонт Європа» має бюджет вже майже 100 млрд євро і є найбільшою у світі програмою фінансування досліджень. Учасники з країн — членів ЄС та асоційованих країн автоматично фінансуються, коли пропозиція спільного дослідницького та інноваційного проекту виграє конкурс на отримання грантів і визнається прийнятною для фінансування.

Структура програми охоплює три взаємопов'язані блоки (напрями):

1. Високоякісна (передова) наука.
2. Глобальні виклики та європейська індустріальна конкурентоспроможність.
3. Інноваційна Європа.

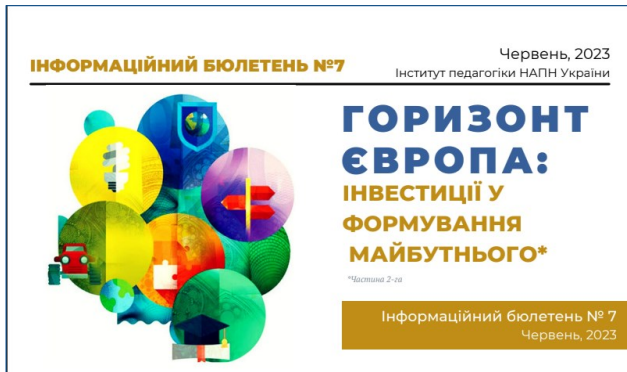
Виокремлено категорію «Розширення участі та зміцнення Європейського дослідницького простору» (Widening Participation and Strengthening the European Research Area).

Інформаційний бюлетень № 7 (червень, 2023 р.) «Горизонт Європа: інвестиції у формування майбутнього» (II частина) є продовженням інформаційного бюлетеня № 6. Він окреслює ключові нововведення програми «Горизонт Європа» у порівнянні з її попередницею — «Горизонт 2020», серед яких: Європейська інноваційна рада; місія Досліджень та Інновацій; розширені можливості для міжнародного співробітництва; політика відкритої науки; новий підхід до партнерства; сприяння поширенню передового досвіду тощо. У бюлетені також підкреслюються переваги програми «Горизонт Європа».

Треба зазначити, що Україна приєдналася до програми «Горизонт Європа» 12 жовтня 2021 р., коли на 23-му Саміті Україна — Європейський Союз було офіційно підписано Угоду про участь України у Рамковій програмі з досліджень та інновацій «Горизонт Європа». Українські вчені, новатори та підприємці можуть мати доступ до всіх інструментів підтримки та залучати грантові кошти для реалізації спільних міжнародних проєктів.

тів програм «Горизонт Європа» (Міністерство освіти і науки України, 2021).

Проект засвідчив актуальність та потребу в підвищенні рівня обізнаності українських освітян з орієнтирами розбудови науки в ЄС, тому команда проекту і надалі планує продовжувати інформувати наукову спільноту щодо можливостей міжнародного науково-технічного співробітництва, сприятливих умов для здійснення науково-дослідницької діяльності в рамках флагманської ініціативи «Європейський дослідницький простір».

Підсумовуючи, підкреслимо, що в Аналітичному звіті Європейської Комісії щодо заявки України на членство в ЄС (2023) відзначено прагнення України до більшої інтеграції в ЄДП (Євроінтеграційний портал, 2023). Вагомим результатом є затвердження Дорожньої карти інтеграції до Європейського науково-дослідного простору (Міністерство освіти і науки України, 2018).

Водночас у Звіті констатовано, що Україна має середній рівень підготовки (moderately prepared) у сфері досліджень та інновацій, національна діяльність у сфері та спроможність освоєння технологій залишаються обмеженими через недостатнє фінансування, неефективні механізми виділення коштів (наприклад, відсутність конкурентних конкурсів) і фрагментоване управління (Євроінтеграційний портал, 2023).

Тому місія проекту «Європейський дослідницький простір як орієнтир розвитку педагогічної науки в Україні: інформаційний хаб Інституту педагогіки НАПН України» є надважливою і зорієнтована на інтеграцію національного дослідницького простору в ЄДП.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Верховна Рада України. (2014). Угода «Про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони». https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011

Євроінтеграційний портал. (2023). Аналітичний звіт до Повідомлення Комісії для Європейського Парламенту, Європейської Ради та Ради Висновків Європейської Комісії щодо заявки України на членство в Європейському Союзі. <http://bitly.ws/PpuR>

Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». (2015, 26 листопада). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>

Кабінет Міністрів України. (2022, 23 червня). Україна отримала статус кандидата на членство в ЄС. <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-otrimala-status-kandidata-na-chlenstvo-v-yes>

Міністерство освіти і науки України. (2018). Дорожня карта інтеграції України до Європейського дослідницького простору (ERA-UA). <http://bitly.ws/PpyS>

Міністерство освіти і науки України. (2021). Україна приєдналася до програм «Горизонт Європа» та «Євратом». <http://bitly.ws/PpDc>

Chapters of the *acquis*. (2012, June 6). European Neighbourhood Policy and Enlargement Negotiations (DG NEAR). <http://bitly.ws/PpWZ>

Chou, Meng-Hsuan. (2014). The evolution of the European Research Area as an idea in European integration. In Meng-Hsuan Chou and Åse Gornitzka (Eds.), *Building the knowledge economy in Europe* (pp.27-50). Edward Elgar. <http://bitly.ws/PpWl>

EUR-lex. (2016). Document 12016E179: Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union Part Three - Union Policies and Internal Actions Title XIX - Research and Technological Development and Space Article 179 (ex Article 163 TEC). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12016E179>

European Commission. (2012). *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions a Reinforced European Research Area Partnership for Excellence and Growth*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52012DC0392>

European Commission. (2017). *Report from the Commission to the Council and the European Parliament the European Research Area: Time for Implementation and Monitoring Progress*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:52017DC0035>

European Commission. (2018). *Cost-Benefit analysis for FAIR research data - Cost of not having FAIR research data*. <http://bitly.ws/PpWs>

European Commission. (2021). *Horizon Europe - Investing to shape our future*. https://research-and-innovation.ec.europa.eu/document/9224c3b4-f529-4b48-b21b-879c442002a2_en

European Commission. (2022). *A pact for research and innovation in Europe*. Publications Office of the European Union. <http://bitly.ws/PpYS>

Kobie, N. (2007, April 12). Building an information society on par with post-war reconstruction, says EU. *ITPro*. <http://bitly.ws/PpXW>

Salm, C., & Zandstra, T. (2016). *European Research Area: Cost of Non-Europe Report*. European Parliament. EPRS. Retrieved May 5, 2023 from <http://bitly.ws/PpZ9>

PROJECT “EUROPEAN RESEARCH AREA AS A BENCHMARK FOR THE DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL SCIENCE IN UKRAINE: INFORMATION HUB OF THE INSTITUTE OF PEDAGOGY OF THE NATIONAL ACADEMY OF EDUCATIONAL SCIENCES OF UKRAINE”

Oleh Topuzov

DSc in Pedagogy, Professor, Full Member (Academician) of NAES of Ukraine, Vice President, National Academy of Educational Sciences of Ukraine; Director, Institute of Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Olena Lokshyna

DSc in Pedagogy, Professor, Corresponding Member of NAES of Ukraine, Head of the Department of Comparative Education, Institute of Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Alina Dzhurylo

PhD in Pedagogy, Associate Professor, Senior Researcher, Senior Research Fellow of the Department of Comparative Education, Institute of Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Oksana Shparyk

PhD in Pedagogy, Senior Researcher, Senior Research Fellow of the Department of Comparative Education, Institute of Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. *The article presents the purpose and results of the project "European Research Area as a Guideline for the Development of Pedagogical Science in Ukraine: Information Hub of the Institute of Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine". The project aims to facilitate the synchronization of pedagogical science standards in Ukraine with those in the EU and further European integration of Ukrainian pedagogy into the European Research Area (ERA). It is emphasized that an important component of the project is the creation and publication of newsletters on the history and realities of the European Research Area. The key theses from the newsletters are presented, in particular, the progress, achievements, investment goals and objectives of the European Research Area; the priorities of the current concept of the European Research Area, as well as the Lisbon Development Strategy (2000) and the Europe 2020 strategy (2010), during the implementation of which ERA was created and updated. The authors present the new vision, main idea, budget and structure of the Horizon Europe program, the largest EU research program within which the European Research Area is implemented.*

Keywords: *European Research Area; science in the EU; Institute of Pedagogy of NAES of Ukraine; project; information hub; newsletters.*

Дата публікації: 30 червня 2023 р.